

DOMENIKO
STARNONE

TAJNA

Prevela s italijanskog
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Domenico Starnone

CONFIDENZA

Copyright © 2019 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino
Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

TAJNA

Sadržaj

Prva priča	9
Druga priča	129
Treća priča	153

Prva priča

1.

Ne znam šta da vam kažem, o ljubavi se toliko govori, ali mislim da ja nisam često koristio tu reč, štaviše, imam utisak da je nikad nisam upotrebio, iako sam voleo, naravno da sam voleo, voleo sam toliko da sam gubio glavu i svest. Ljubav, onakva kakvu sam ja upoznao, jeste, naime, lava sirovog života koja sagoreva tanani život, erupcija koja briše moć razumevanja i saosećajnost, razum i razloge, geografiju i istoriju, zdravlje i bolest, bogatstvo i siromaštvo, izuzetak i pravilo. Ostaje samo nemir koji stiska i pritiska, opsesija za koju nema leka: gde je ona, gde nije, šta misli, šta radi, šta je rekla, kakav je pravi smisao one rečenice, šta mi prećutkuje i da li joj je bilo lepo kao što je meni bilo lepo i da li joj je i dalje lepo sada kada sam daleko ili je moje odsustvo iznuruje onako kako njeno iznuruje mene, satirući me, izvlačeći iz mene svu energiju koju mi daje upravo njeno prisustvo, šta sam ja bez nje,

pokvaren sat na uglu prometne ulice, ah, ali njen glas, ah, da sam pored nje, kada bi se skratile, poništile razdaljine, kada bi se izbrisali kilometri, metri, centimetri, milimetri, pa da se stopim, pomešam s njom, prestanem da budem ja, štaviše, već mi se čini da nikad nisam ni postojao osim u njoj, u njenom zadovoljstvu, i ponosan sam zbog toga, to me raduje, i tišti, i rastužuje, i ponovo raspaljuje, uzbuđuje, ah, koliko je volim, želim samo da njoj bude dobro, uvek, šta god da se desi, makar i pobegla, makar volela druge, makar me ponižavala, makar me lišila svega, pa čak i sposobnosti da je volim. Kakve sulude stvari mogu da se dešavaju u glavi, možemo da volimo nekoga, a da mu ne želimo više dobro, možemo da mu želimo zlo, a da ga pritom i dalje volimo. Meni se to dogodilo, zato sam izbegavao tu reč najviše što sam mogao, ne znam šta bih radio s blaženom ljubavlju, s lagodnom ljubavlju, s ljubavlju koja odzvanja, s ljubavlju koja pročišćava, s patetičnom ljubavlju: toliko sam je malo koristio u svom dugom životu upravo zato što mi je bila strana. Upotrebljavao sam, međutim, mnoge druge, i previše drugih reči, bojim se – nemir, pomama, čežnja, smetenost, potreba, nužnost, požuda – pronalazim ih u pet hiljada godina književnosti i ko zna koliko bih još mogao tako da nabrajam. Ali sada moram da pređem na Terezu, ona je sve vreme odbijala da bude smeštena u tu kombinaciju pet slova, zahtevala je, i još zahteva, hiljade i hiljade drugih.

U Terezu sam bio zaljubljen još dok je sedela u klupi pored prozora i bila jedna od mojih najpromućurnijih učenica. Ali to sam shvatio tek kada me je, godinu dana nakon što je maturirala, pozvala telefonom, sačekala ispred škole, ispričala mi kakav je njen buran studentski

život dok smo se šetali po lepom jesenjem danu i iznenada me poljubila. Taj poljubac je zvanično označio početak naše veze, koja je trajala oko tri godine i koju su obeležili zahtevi za potpuno uzajamno posedovanje, nikad zaista ispunjeni, i napetosti čiji su ishod bili uvrede, plač i otrovne strele. Sećam se jedne večeri u kući naših poznanika, bilo nas je sedmero ili osmero. Sedeo sam pored neke devojke iz Arla koja je već nekoliko meseci boravila u Rimu i tako neodoljivo urnisala italijanski jezik da sam želeo da slušam samo njen glas. Svi su, međutim, pričali, naročito Tereza, koja je, kao i obično, krajnje precizno govorila gomilu vrlo pametnih stvari. Moram priznati da je nekoliko meseci ranije počela da mi smeta ta njena želja da uvek bude u središtu pažnje tako što podiže nivo čak i najbeznačajnijeg ćaskanja, pa sam često bio sklon da joj upadnem u reč nekom podrugljivom opaskom, ali bi me ona ošinula pogledom i rekla: izvini, sad ja govorim. Možda sam te večeri preterao, dopadala mi se devojka iz Arla i želeo sam da se i ja njoj dopadnem. Tereza se tada okrenula prema meni, besno je zgrabila nož za hleb i prodrala se: probaj još jednom da me prekineš i odseći ću ti jezik i još nešto. Posvađali smo se pred drugima kao da smo sami, i danas mislim da smo zaista i bili, toliko smo bili zaokupljeni jedno drugim i u dobru i u zlu. Tamo jesu bili naši poznanici, i devojka iz Arla, ali su oni bili nebitne figure, bilo je važno to što smo se stalno voleli i gurali jedno drugo od sebe. Kao da smo se neobuzdano dopadali jedno drugom samo zato da bismo mogli da utvrdimo kako se mrzimo. Ili obrnuto.

Bilo je, naravno, srećnih perioda, raspravljali smo o svemu i svačemu, šalili se, golicao sam je sve dok me

dugim poljupcima ne bi naterala da prestanem. Ali to nije dugo trajalo, sami smo upropašćavali svoj zajednički život. Izgleda da smo bili ubeđeni kako će nas žestina s kojom smo sve vreme unosili zbrku u svoj odnos na kraju pretvoriti u par kakav treba da budemo, ali se taj cilj, umesto da se približava, udaljavao. Kad sam otkrio, upravo zahvaljujući ogovaranju devojke iz Arla, da je Tereza bila previše prisna s jednim poznatim mršavim univerzitetskim profesorom, grbavcem pokvarenih zuba, bolesnih očiju i prstiju nalik na paukove noge kojima je lupao po klaviru za svoje obožavateljke studentkinje, osetio sam takvo gađenje prema njoj da sam se vratio kući i zgrabio je, bez objašnjenja, za kosu i odvuкао u kupatilo, hteo sam lično da operem marseljskim sapunom svaki milimetar njenog tela. Nisam vikao, obraćao sam joj se sa uobičajenom ironijom, govorio sam: ja imam široke poglede, radi šta hoćeš, ali ne s nekim ko je tako odvratan. A ona se koprcala, ritala, šamarala me, grebala, vikala: evo ko si ti zapravo, bruka i sramota.

Tada smo se tako posvađali da se činilo kako je gotovo, nismo mogli da se vratimo nazad posle onoga što smo sasuli jedno drugom u lice. Ipak smo i tada uspeli da se pomirimo. Grlili smo se sve do zore, smejući se devojci iz Arla, pijanisti i profesoru citologije. Ali sada smo se plašili zato što smo tako mogli da izgubimo jedno drugo. I mislim da nas je upravo taj strah odmah posle toga podstakao da potražimo način na koji ćemo zauvek učvrstiti našu uzajamnu zavisnost.

Tereza je oprezno iznela jedan predlog, rekla je: ovako ćemo da uradimo, ja ću da ti kažem svoju tajnu koja je

toliko strašna da nisam nikad pokušala ni samoj sebi da je kažem, a ti meni treba da kažeš u poverenju neku istu takvu tajnu, nešto što bi te uništilo za sva vremena ako bi se saznalo. Nasmejala mi se kao da me zove da igramo neku igru, ali mi se učinilo da je duboko u sebi veoma napeta. I mene je odmah obuzela strepnja, iznenadio sam se, zabrinuo što ona sa dvadeset tri godine može da ima neku tako strašnu tajnu. Meni su bile trideset tri godine i imao sam je, radilo se o jednom tako neprijatnom događaju da bih pocrveneo samo kada bih pomislio na njega, zagledao bih se u vrhove svojih cipela, sačekao da uznemirenost prođe. Malo smo okolišali, pitajući se ko će se prvi poveriti onom drugom.

„Ti prvi“, rekla je ona, onim podrugljivim zapovednim tonom koji je koristila kad je bila prepuna nežnosti.

„Ne, ti prva, moram da procenim je li tvoja tajna isto onoliko strašna koliko i moja.“

„A zašto ja moram da ti verujem, a ti meni ne moraš?“

„Zato što znam kakva je moja tajna i čini mi se da tvoja ne može da bude toliko strašna.“

Na kraju je, posle dužeg natezanja, popustila, ljuta – pretpostavljam – prvenstveno zbog činjenice da mislim kako nije sposobna za sramne postupke. Pustio sam je da priča ne prekidajući je i na kraju nisam uspeo da pronađem odgovarajuću reč kojom bih prokomentarisao ono što sam čuo.

„Dakle?“

„Gadno je.“

„Rekla sam ti. Sad si ti na redu. Ako mi budeš ispričao neku glupost, otići ću i nikad me više nećeš videti.“

Poverio sam joj se, najpre sam pričao nepovezano, a zatim sve jasnije, nisam hteo da ućutim, ona je rekla dosta. Duboko sam uzdahnuo i kazao:

„Sad znaš o meni ono što niko nikad nije saznao.“

„I ti o meni.“

„Ne možemo više da raskinemo, sad stvarno držimo jedno drugo u šaci.“

„Da.“

„Zar ti nije drago zbog toga?“

„Jeste.“

„To je bila tvoja ideja.“

„Naravno.“

„Volim te.“

„I ja tebe.“

„Ali ja tebe mnogo volim.“

„Ja tebe ludo volim.“

Nekoliko dana kasnije, rekli smo jedno drugom, bez svađe, štaviše, koristeći ljubazne reči kakve nikad nismo upotrebljavali između sebe, da se naša veza iscrpla i dogovorili se da raskinemo.

2.

Najpre mi je laknulo. Tereza je, kad se sve sabere, bila neposlušna i svadljiva devojka, svaka moja rečenica bila je povod za primedbu, a svaka moja slaba tačka za zajedljivu dosetku. Da ne računamo to što se svađala ne samo sa mnom već sa svima, sa prodavcima, poštanskim službenicima, saobraćajcima, policajcima, komšijama, prijateljima

do kojih mi je bilo stalo. U svakoj prilici za sukob dobijala je napad cerekanja koje je zvučalo veselo, a zapravo je bilo besno, grlenim glasom je odsečno izgovarala rečenice prepune uvreda, praveći ritmične stanke. Potukao sam se najmanje dvaput sa propalicama koje su smetnule s uma da imaju posla sa jednom devojkom. Ali onda su prošli dani, nedelje, nagomilali su se meseci besciljnog lutanja i osećaj olakšanja je oslabio, počela je da mi nedostaje. Bolje rečeno, primetio sam da je prostor koji je ona osmislila u garsonjeri u kojoj smo živeli, ili onaj pored mene na ulici, u bioskopu, svuda, prazan, siv. Strašno je, rekao mi je jednom jedan prijatelj, kad se zaljubimo u ženu koja je u svakom pogledu življa od nas. Moj prijatelj je bio u pravu: premda nisam bio beskrvan, Tereza je imala višak životne snage, i kad bi se ona izlila, nijedna brana nije mogla da je zadrži. To je bilo lepo i osećao sam čežnju, povremeno bih pozeleo da je ponovo vidim. Ali upravo dok sam ubeđivao sebe kako nema ničeg lošeg u tome da je pozovem telefonom, naleteo sam na Nadiju.

Neću da pričam nadugačko i naširoko o Nadiji: bila je stidljiva, vrlo uzdržana čak i kad bi vam pozelela dobar dan, tako ljubazna, sve suprotno od Tereze. Upoznao sam je u školi, diplomirala je matematiku, želela je da radi na fakultetu i to joj je bio prvi posao. U početku nisam obraćao pažnju na nju, bila je vrlo daleko od tipa žene koji me je privlačio, činilo se da se uopšte ne uklapa u vreme političkih, književnih i erotskih drskosti kojima sam ja bio potpuno predan pre, za vreme i posle veze sa Terezom. Ipak mi se kod nje nešto – teško je reći šta, možda crvenilo koje nije uspevala da spreči – iz nedelje

u nedelju sve više dopadalo i na kraju sam počeo da oblećem oko nje. Verovatno sam mislio kako ću moći da je zaštitim oklopom od te sklonosti da pocrveni tako što ću je naučiti da prelazi granice u svim domenima svog života, na rečima, a možda čak i na delima. Terezu nisam nikad ničemu učio, iako je deset godina mlađa od mene, iako mi je bila učenica u toj istoj gimnaziji u kojoj sam i dalje predavao. I ponekad sam bio ogorčen zbog toga, činilo se da se rodila naučena, dok je Nadija bila zatvorena u krug maleckog prečnika iz koga se nikad nije usudila da izađe.

Počeo sam sa ljubaznostima, onda sam prešao na šaljiv ton i najzad sam je, na odmoru, pozvao na kafu. Kafa po kafa, to nam je prešlo u naviku, primetio sam da je njoj do toga stalo više nego meni. Tako sam jednoga dana čekao dva sata da završi posao i predložio joj da zajedno ručamo u gostionici na nekoliko metara od škole. Nije pristala, bila je zauzeta, tom prilikom sam otkrio da je verena i da će se na jesen udati. Ispričao sam joj koliko sam voleo ženu s kojom sam želeo da provedem ceo život, ali su stvari krenule po zlu, raskinuli smo i ja sam još patio zbog toga. Pošto je moja patnja izazvala njeno zanimanje, pustio sam da prođe nedelju dana, a onda sam je ponovo pozvao i ovoga puta je pristala. Sećam se da se za vreme ručka smejala svemu što bih rekao, bila je nervozno vesela. Dok smo čekali glavno jelo, spustio sam šaku na sto, na nekoliko milimetara od njene.

„Mogu li da ti poljubim dlan?“, upitao sam je dotakavši malim prstom njen mali prst na belom stolnjaku, pored čaše pune vina.

„Ma šta to govoriš? Zašto?“, uzviknula je povukavši ruku tako naglo da bi se čaša prevrnula da je nisam

uhvatio brzinom refleksa koju nisam ni pretpostavljao da imam. Odgovorio sam:

„Zato što me je obuzela želja da to uradim.“

„Trebalo je da je zadržiš za sebe, to je budalaština, ne govori se sve što se poželi.“

„Postoje budalaštine koje su prelepe i da se kažu i da se urade.“

„Budalaštine su uvek budalaštine.“

Rečenica posle koje nema više šta da se doda, ali izgovorena s nežnošću: umela je da bude ljubazna i kad grdi. Kasnije je htela da ode kući autobusom, ali sam se ponudio da je odvezem svojim renoom četiri u prilično lošem stanju. Pristala je, a čim smo seli jedno pored drugog, ponovo sam odlučno potražio njenu ruku. Ovoga puta je nije povukla, možda zbog zaprepašćenosti, i ja sam joj nežno okrenuo ručni zglob i prineo njen dlan usnama, ali ga nisam poljubio, već liznuo. Pogledao sam je, očekivao sam zgroženo negodovanje, ali sam, umesto toga, na njenom licu ugledao jedva primetan osmeh.

„Uradio sam to u šali“, pravdao sam se, najednom obuzet nelagodnom.

„Naravno.“

„Dopalo ti se?“

„Da.“

„Ali misliš da je to budalaština.“

„Da.“

„I šta ćemo sad?“

„Uradi mi to opet.“

Ponovo sam joj liznuo dlan, a onda sam pokušao da je poljubim, ali me je ona odgurnula. Tiho je rekla da ne može, oseća grizu savesti zbog verenika, šest godina su

bili u srećnoj vezi. Onda je krenula opširno da mi priča o njemu, kao dete je bio velika košarkaška nada, posle je izabrao fakultet umesto sporta i sada je bio mladi hemičar koji je već radio u jednoj velikoj kompaniji za vrlo dobru platu. Nije mi se dopao ovaj poslednji podatak, učinilo mi se da ističe kako sam ja, za razliku od njega, samo nastavnik književnosti u srednjoj školi i kako nemam pravo da joj punim glavu praznim pričama koje bi mogle da je slude. Uporno sam pokušavao da je poljubim, i pošto je ponovo okrenula glavu, uzviknuo sam:

„Pa to je samo poljubac, šta te košta?“

„Poljubac je poljubac.“

„Samo ću ti preći vrhom jezika preko sekutića.“

„Ne.“

„Onda ćemo to da uradimo tako što ću ti samo ovlaš dotaći usne.“

„Ostavi me na miru.“

„Šta ima loše u razmeni nežnosti?“

„To što ne želim da povredim Karla.“

Karlo je bio sjajan hemičar koga je godinama volela. Rekla je kako mu je sve vreme bila verna i kako ne name-rava da odbaci stabilnu vezu zbog mene. Negodovao sam:

„Zar je jedan poljubac dovoljan da ga povredi? Zar on misli da je vlasnik tvojih usta i tvog jezika?“

„Ne radi se o vlasništvu, već o poniženju. Zar se tvoja verenica, kad bi je imao, ne bi osećala poniženo?“

„Kad bih je imao i kad bi se osećala poniženo, odmah bih je ostavio. Zašto je to ponižavajuće?“

Razmislila je, pa je prošaputala:

„Poljubac je sinteza snošaja.“

„Ako se poljubimo, znači da se tucamo?“

„Da, simbolično.“

„Čini mi se da preteruješ. Uostalom, simbolični snošaj ne može nikoga da povredi. Ako je Karlo tako ranjiv, dovoljno je da mu ne kažeš.“

„Predlažeš mi da ga slažem?“

„Laž je spas čovečanstva.“

„Ja nikad ne lažem.“

„Onda mu moraš reći da sam ti liznuo dlan.“

„Zašto?“

„Zato što prvi put nisam, ali sam posle u to uneo simboličnu nameru.“

Pocrvenela je, upiljila se smeteno u mene i ja sam iskoristio priliku da je nežno poljubim u usta. Pošto se nije izmakla, uhvatio sam usnama njenu donju usnu, zadržao je nekoliko sekundi, a onda sam je pustio i vrh mog jezika je skliznuo u nju. Spremao sam se da se odmaknem i proverim dejstvo tog kratkog istraživanja kad mi je Nadija odlučno zabila energičan, gladak i topao jezik u usta. Sada mi je već obavijala ruke oko vrata, usne su joj bile priljubljene uz moje i snažno su ih pritiskale, jezici su nam se tražili ispitujući svaki kutak usne duplje. Kad se odmakla od mene – to je uradila tako što je zabacila glavu unazad kao da izbegava udarac pesnicom – video sam da joj je lice drugačije, crte su bile ublažene, pogled je bio izazovan, a u isti mah je izgledala kao da se upravo probudila i pokušava da se prene iz obamrlosti koja ju je savladala. Pokušao sam ponovo da je privučem k sebi, ali se oduprla. Rekao sam: još, molim te, ali nije htela. Upalio sam motor i odvezao je kući.

3.

Zbog tog poljupca sam, samo deset minuta kasnije, osetio takvu potrebu za njom da sam se i sam začudio. Činilo mi se da naš odnos nije ništa više od igre, a postao sam opsesivan, nije bilo dana da je nisam pozvao na ručak, u bioskop, na večeru. Pošto bi se uvek elegantno izvukla, jednog prepodneva sam se, posle časova, isprečio ispred nje u pustom hodniku i rekao joj:

„Volim te.“

„I ja tebe.“

„Zašto onda bežiš?“

„Zato što patim zbog tebe.“

Patila je – objasnila mi je – zato što je volela svog Karla, a ljubav koju je osećala prema meni trošila je njenu ljubav prema njemu. Posle tog dugog objašnjenja, koje je izgovoreno uz mnogo mučnog mucanja i na koje sam odgovorio da je ne samo volim, već obožavam, pristala je da izađe sa mnom na večeru na jedno odlično mesto koje sam poznavao.

Bila je zima, bilo je hladno, padala je kiša, ali sam na dva koraka od restorana skrenuo u mračnu uličicu i isključio motor. Mlako je rekla da ga ponovo upalim, odgovorio sam važi, ali sam pokušao da je zagrlim. Odgurnula me je, onda se nasmejala, a zatim je prošaputala kako hoće samo minut mirno da sedi, s glavom na mom ramenu. Smestili smo se tako da ona ostane na svom, a ja na svom sedištu, a da ipak može da joj se ispuni ta želja za mirom. Ali čim se namestila, priljubio sam usne na njene i dugo smo se

ljubili. Iznenađeno sam osetio kako je stvarno obožavam i kako ne želim da prestanem da je ljubim.

Ne tako davno, činilo mi se da volim Terezu, koja je bila visoka i na kojoj je, premda je bila mršava, sve bilo veliko, i ramena, i bokovi, i grudi; koja je prezirala konvencije i uvek otvoreno govorila šta misli; koja nije podnosila ne samo nepravdu nanetu njoj, već pre svega onu učinjenu drugima; koja je seks smatrala neobuzdanim ispoljavanjem dobrog raspoloženja, druge stvari su bile važne. Sada mi se, međutim, činilo da volim Nadiju, koja je pak bila sitna, uzdržana, koja je pazila da ne kaže nešto neprijatno; a što se tiče seksa – to mi je već bilo jasno – činilo joj se da već i to što me je pustila da je uhvatim za ruku, prepletem prste s njenim, pokreće lanac složenih značenja koja mogu da ti pretumbaju život. Uzalud sam govorio sebi: polako, razmisli, ne možeš da pređeš sa jednog na potpuno suprotan tip žene. To što se Nadija toliko razlikovala od Tereze uzbuđivalo me je na neobjašnjiv način, doživljavao sam je kao devojčicu, kao malu, uplašenu Nadiju, uvek u strahu od mogućih kazni. Zato sam uživao u poljupcima kao nikad pre, i da se ne bi izmakla i prekinula dodir naših usana, nisam ni pokušao da je potražim rukama ispod debele jakne. U jednom trenutku je prošaputala: hajde da jedemo. I ja sam joj glasom promuklim od uzbuđenja rekao: hajde.

Zaputili smo se ka gostionici koja je bila na vrhu jedne uske ulice. Bilo je sve hladnije, uhvatio sam je podruku dok smo prilazili bleštavo osvetljenom ulazu. Izbegavajući podrugljiv ton, pošto mi više nije bilo do podrugljivosti, rekao sam joj:

„Veoma sam uzbuđen.“

„Nervozan si?“

„Ne, zadovoljan, ali me je požuda potpuno poremetila. Zar ti nisi uzbuđena?“

„U kom smislu?“

„Ustreptala, znaš šta hoću da kažem.“

„Mogu li da ti ne odgovorim?“

„Šapni mi na uvo.“

„Neću da ti kažem.“

„Molim te.“

Nagnuo sam se, primakao uvo njenim ustima. Nadija je gurnula jezik u njega i ja sam odskočio unazad i obrisao ga kažiprstom. Ona je onda rekla zacakljenih očiju:

„Zadovoljan?“

Vratili smo se u auto, nismo otišli u restoran. Sutradan mi je, čim smo se videli u školi, saopštila da je sve ispričala vereniku, nije mogla da ga laže.

„Šta sve?“

„Sve.“

Pitao sam je hoće li da se uda za mene.

4.

Nedelju dana pre venčanja sreo sam Terezu. Upravo sam bio izašao iz škole i išao sam prema kolima ćaskajući sa trojicom učenika kad je naišla na vespi s drugog kraja ulice i viknula, usporivši: Pjetro, barabo jedna, još si živ. U prvi mah sam pogledao iza sebe – možda zato što je bila natrontana – ne bih li shvatio da li žena koja je viknula Pjetro, barabo jedna, misli na mene ili na nekog drugog.

Sigurno je to primetila, jer mi je, kad sam se pozdravio sa učenicima, prešao preko ulice i prišao joj, rekla sa uobičajenom podsmešljivošću, pretvarajući se da se ražalostila: zakleo si mi se deset hiljada puta da ćeš me uvek voleti, a već si me zaboravio. Pravdao sam se da su za to krivi kapuljača, šal i jakna, i pošto smo uopšteno proćaskali, pokušao sam da zbrišem. Tereza je, međutim, rekla kako zna jedan novi restoran u kome spremaju odlične arančine* i bespogovorno je, po svom običaju, uzviknula: penji se, pet minuta, jedemo i vraćam te do kola.

Pogrešio sam što sam je poslušao. Za samo nekoliko sekundi obnovila se stara prisnost naših tela, prepoznao sam miris njene kose, pošto su joj pramenovi virili iz kapuljače, ponovo sam čuo njen glas koji je vetar odmah odneo: ne drži me za bokove, glupane, pašćemo. Uvek mi se dopadalo kad me je vozila na vespi. Na početku naše veze bila je spremna svuda da me vozi i prijalo mi je što je osećam između nogu. Ponekad, kad nismo bili u svađi, ljubio sam je u vrat, naslanjao joj glavu na leđa, a ona bi me nagradila tako što bi se namestila bolje na sedištu kako bi se što više pribila uz mene. Ukratko, bio sam ganut zato što sam je ponovo video. Osetio sam da, začudo, prijateljstvo nije prestalo kad je prestala ljubav, bar ono prijateljstvo koje se hrani nekadašnjom fizičkom bliskošću i koje nam ponekad omogućava da se, bez nelagodje, poveravamo jedno drugom do kraja života. Krenuo sam da joj pričam o kratkom eseju o stanju u italijanskom školstvu, tekstu koji sam napisao tek onako, da bih nečim zaokupio misli nakon što smo raskinuli, i toliko sam

* Sicilijanski arančini su loptice od pirinča, obično sa sirom ili mesom u sredini. (Prim. prev.)

joj ga dugo prepričavao da je zadivljeno uzviknula: kratak tekstić, kako da ne! Posle toga sam joj ispričao da mi je majka iznenada umrla dva meseca ranije, to sam joj rekao u nekoliko odsečnih rečenica, pustio sam da se sada ona raspline u iskrenim rečima utehe. Na kraju sam joj saopštio da se ženim i opširno sam joj ispričao o Nadiji.

Činilo se da je i njoj prijatno. Obavestila me je da putuje u Sjedinjene Američke Države, dobila je stipendiju jednog fakulteta u Viskonsinu. Sarkastično mi je ispričala o svom momku, takođe studentu veterine, koji joj je rekao: ili ja ili Sjedinjene Američke Države. Bez premišljanja mu je odgovorila: Sjedinjene Američke Države. Bilo joj je drago zbog mog venčanja, rekla je: rođen si pod srećnom zvezdom, konačno si pronašao maloumnicu koja nije uvidela koliko si opasan. Ova poslednja rečenica me je malo pogodila, ali joj to nisam pokazao, štaviše, nasmejao sam se kao da se slažem s njom i promrmljao: naučio sam bolje da se krijem. I ona je, međutim, primetila da je rekla nešto što je, uprkos šaljivom tonu, moglo zvučati neprijatno, pa je pokušala – to je bilo nešto novo – da popravi stvar:

„Ali imaš takođe mnogo dobrih osobina i ukoliko rešiš da ih pokažeš, moglo bi se čak ispostaviti da je ta Nadija srećnica.“

Još malo smo razgovarali, a onda me je odvezla nazad do kola. Saobraćaj je bio gust i kad se provlačila između vozila, ja bih, iz straha da ne udarim čašicama kolena u krila automobila ili autobusa, priljubio noge uz njene butine i to bi me umirilo. U jednom trenutku sam joj prislonio obraz na leđa, setio sam se majke veče pre nego što je umrla i zaspao na nekoliko sekundi.

„Bilo mi je lepo“, rekao sam joj kad smo stigli do automobila, pozdravljajući se s njom.

„I meni.“

„Lepo se provedi u Americi.“

„A ti gledaj da se lepo ponašaš prema Nadiji. Nemoj da je kinjiš kao mene.“

„Ma šta to govoriš! Mnogo sam te voleo.“

„Mogao si i bolje.“

„Ali i gore.“

„U to nema sumnje. Zato nemoj smetnuti s uma da znam stvari koje mogu da te unište ako se prema toj sirotoj devojci ne budeš ponašao kako treba.“

Rekla je to veselim tonom i jedan tren, jedan dugi tren, imao sam utisak da mi je zarila iglu u želudac i da ju je odmah zatim izvukla. Odgovorio sam isto tako veselim tonom:

„I ja znam neke lepe stvari o tebi. Zato, molim te lepo, vodi računa šta radiš.“

Hteli smo da se poljubimo u obraz, ali smo se u poslednjem trenutku oboje predomislili i ovlaš dotakli usnama.

„Pazi se“, dodao sam kroz smeh.

5.

Taj susret je malčice poremetio moje poslednje momačke dane. Pre nisam ni bio svestan da se jedna faza mog života završava, a sada sam uhvatio sebe kako mislim – i pritom osećam nelagodu – da kao verenik, kao suprug, već samim tim što se prisećam najstrastvenijih trenutaka koje sam doživeo s nekim ko me je voleo i zbog koga sam patio nanosim nepravdu onome ko me sada voli i

usrećuje. Preterao bih, međutim, kada bih rekao da me je grizla savest zato što mi se učinilo da još želim Terezu. Dok sam mislio na nju, u sećanje mi se, zapravo, vratila jedna fiks-ideja iz detinjstva koja nije imala nikakve veze sa erotskom sferom.

Kad sam imao nekih sedam ili osam godina, često je malo nedostajalo da skočim kroz prozor. U to vreme smo stanovali na trećem spratu, a preko puta je bilo selo, voćke, trava, ptičice, psi, mačke, kokošinjci. Zatvorio bih se u kupatilo, nagnuo preko uske prozorske daske – čak bih, u trenucima najveće odlučnosti, seo na nju tako da mi noge vise – i gledao nebo, plavo, ili sivo, ili s belim oblacima koje je vetar izduživao, a ispod asfaltnu traku, strmu stazu koja je vodila u polja. Najverovatnije sam bio nesrećno dete, štaviše, sigurno sam to bio, ali isključujem mogućnost da sam ikada potpuno svesno pozeleo da umrem. Naprotiv, bio sam ubeđen da mi ne bi bilo baš ništa kada bih skočio, ne bih polomio nijednu kost, a skok bi mi pričinio ogromno zadovoljstvo. Iako sam hiljadu puta bio na ivici da se bacim, ipak to nikada nisam uradio. Mislim da me je jedna nelogičnost navela da odustanem: potpuna uverenost u neranjivost postojala je u mojoj glavi uporedo sa isto tako potpunom uverenošću da bi, ukoliko bi se vrata iznenada širom otvorila i ukoliko bi me neko u šali gurnuo dok sedim na prozorskoj dasci, čarolija nestala, pa bih se strmoglavio dole i poginuo. Nisam uspeo da razrešim tu protivrečnost i pretpostavka o čudesnom skoku je izgubila snagu. Odustao sam od toga isto onako kako sam ranije odustao od kolutova koje sam pravio držeći se za gvozdenu šipku u dvorištu: jedan drugar me